

LAPSIASIAVALTUUTETTU

SUOMEN
MONIKKOPERHEET RY

KUNNAN SOSIAALILAUTAKUNNALLE TAI VASTAAVALLE TOIMIELIMELLE

Aloite lapsiperheiden kotipalvelun saatavuuden varmistamisesta kunnassanne

Arvoisa vastaanottaja,

Tarjoaako oma kuntasi lapsiperheille kotiapua arjen yllättävissä vaikeuksissa? Lapsiperheiden elämässä on monia tilanteita, joista selviämiseksi tarvitaan ulkopuolista kodinhoitoapua. Esimerkiksi monilapsisissa perheissä äidin raskauden loppuvaihe, synnytyksen aika ja sen jälkeisen arjen rakentuminen ovat tärkeitä ja herkkiä elämäntilanteita. Arjen vaikeuksia voivat olla esimerkiksi vanhemman sairastuminen, monilapsisuus, vauvan vaikeahoitoisuus, vanhemman uupumus tai jaksamattomuus sekä vaikea erotilanne.

Kotiavulla tarkoitetaan hyvin käytännöllistä tukea siinä vaiheessa, kun perhe ei ole lastensuojelun asiakas. Kotiapu on tukea ja ohjausta siivoukseen, pyykkiin, ruokahuoltoon sekä lasten hoitoon. Kotiapu ehkäisee tehokkaasti lastensuojelutoimien tarvetta.

Lapsiperheiden kotiavun tarjoaminen sekä ehkäisevä lastensuojelutyö ovat sosiaalihuoltolain 17§:n ja lastensuojelulain 2 ja 36 §:n mukaan kunnan tehtäviä. Tutkimukset ja tiedot perheiden arjesta kuitenkin kertovat, että useimmissa kunnissa kotiavun saaminen perheeseen on hyvin harvinaista.

Vuonna 1990 kotiapua sai yli 50 000 lapsiperhettä, mutta vuonna 2006 enää 11 000 perhettä. Lapsiperheistä vain noin kaksi sadasta on saanut viime vuoden aikana kotiapua (1,9 prosenttia). Samaan aikaan lastensuojelun avohuollon asiakasmäärä on lisääntynyt noin 35 000 lapsesta 60 000 lapseen. Läänit ovat tuoreessa peruspalveluiden arvioinnissa todenneet, että perheiden kotiavun saatavuus ei nykyisellään vastaa sosiaalihuoltolain tarkoitusta.

Monet kunnat ovat lisänneet toki lastensuojelun palveluihinsa perhetyötä. Se kuitenkin ehtii lasten ja vanhempien arjen tueksi usein vasta, kun ongelmat ovat jo kriisiytyneet. Sosiaalitoimen perhetyön piirissä olevat perheet ovat yleisimmin jo lastensuojeluasiakkaita. Myös lastensuojelun perhetyötä tulee lisätä, mutta se ei korvaa arkisena, käytännöllisenä tukena annettavaa kotipalvelua. Kotipalvelua tarvitsevalle perheelle ei ole heidän kannaltaan mielekästä eikä myöskään kunnan kannalta taloudellista tarjota lastensuojelun perhetyötä.

Suomen Monikkoperheet ry:ssä ja Suomen Kolmosperheet ry:ssä toimii kaksosten, kolmosten ja nelosten perheitä. Kaksoset syntyvät vuosittain noin 850 perheeseen ja kolmoset noin 10–15 perheeseen. Kotipalvelu on erityisesti monikkoperheiden tärkeä tuki. Kaikki monikkoperheet tarvitsevat vauva-aikana kotiin ydinperheen ulkopuolista apua. Yhden huoltajan monikkoperheissä tarve on tietysti suurin. Aina apua ei ole riittävästi saatavissa perheen omista sosiaalisista verkostoista. Onnistuneesti saadun avun yhteisiä tunnusmerkkejä monikkoperheissä ovat olleet avun oikea-aikaisuus, riittävyys, joustavuus, säännöllisyys sekä asiakasmaksun kohtuullisuus.

Lapsiasiavaltuutetun tehtävänä on edistää lapsen etua ja oikeuksia yleisellä yhteiskunnallisella tasolla. YK:n lapsen oikeuksien sopimuksen mukaan vanhemmilla on ensisijainen vastuu lasten hyvinvoinnista, mutta julkisen vallan tulee antaa siihen tukea. Lapsiasiavaltuutettu katsoo, että lapsiperheiden kotipalvelun lisääminen kunnissa on tehokas tapa vahvistaa lasten hyvinvointia. Lapsen etu ei ole se, että vaikeudet perheessä kärjistyvät, kun tukea vanhempien uupumukseen, sairauden, erokriisin tai avuttomuuden takia ei saada ajoissa.

Lapsiperheiden kotipalvelua tulee olla sosiaalihuoltolain 17 §:n mukaisesti saatavissa jokaisessa kunnassa. Ehdotamme, että kuntanne sosiaalilautakunta tai vastaava toimielin

- sisällyttää lapsiperheiden kotipalvelun kunnan lastensuojelulain 12 §:n nojalla laatimaan lasten hyvinvoinnin suunnitelmaan
- varmistaa, että perheen taloudellinen tilanne ei ole esteenä avun käytölle silloin, jos palvelu järjestetään yksityisenä palveluna
- varaa riittävästi määrärahoja ehkäisevään toimeentulotukeen, jotta perhe voi tarvittaessa ostaa kotipalvelua tai lastenhoitoapua
- myöntää tarpeen mukaan palveluseleitä kodinhoitoapuun mukaan lukien siivous, pyykinpesu ja ruokahuolto sekä tilapäinen lastenhoitoapu.

Muistutamme, että perheiden ja lasten hyvinvoinnin oikea-aikainen ja varhainen tuki peruspalveluna on kunnalle myös edullisempaa kuin turvautuminen korjaaviin erityispalveluihin sen jälkeen, kun ongelmat perheessä ovat jo päässeet kärjistymään.

Jyväskylässä 12.5.2008

Maria Kaisa Aula
lapsiasiavaltuutettu

Ulla Kumpula
toiminnanjohtaja
Suomen Monikkoperheet ry

Mari Kaihovaara-Huhta
puheenjohtaja
Suomen Kolmosperheet ry

Sosiaalihuoltolaki 17§: Kunnan on huolehdittava sosiaalipalveluiden järjestämisestä, mukaan lukien kotipalvelu.

Sosiaalihuoltolaki 20 §: Kotipalvelulla tarkoitetaan asumiseen, henkilökohtaiseen hoivaan ja huolenpitoon, lasten hoitoon ja kasvatukseen sekä muuhun tavanomaiseen ja totunaiseen elämään kuuluvien tehtävien ja toimintojen suorittamista tai niissä avustamista.

Sosiaalihuoltolaki 21 §: Kotipalveluja annetaan alentuneen toimintakyvyn, perhetilanteen, rasittuneisuuden, sairauden, synnytyksen, vamman tai muun vastaavanlaisen syyn perusteella niille, jotka tarvitsevat apua suoriutuakseen 20 §:ssä mainituista tehtävistä ja toiminnoista.

Lastensuojelulaki 2 §: Lasten ja perheiden kanssa toimivien viranomaisten on tuettava vanhempia ja huoltajia heidän kasvatustehtävässään ja pyrittävä tarjoamaan perheille tarpeellista apua riittävän varhain sekä ohjattava perhe tarvittaessa lastensuojelun piiriin.

Lastensuojelulain 36 § mukaisiin avohuollon tukitoimiin kuuluvat sosiaalihuoltolain 17 §:n mukaiset kotipalvelut.